

Paweł Gacek

Procedura usunięcia pojazdu z drogi na podstawie art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*.

Aspekty wybrane

Streszczenie

Artykuł jest poświęcony wybranym elementom procedury usunięcia pojazdu z drogi, opartej na przepisach art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Autor koncentruje uwagę na zagadnieniu wszczęcia tej procedury przez uprawnione podmioty oraz umieszczenia pojazdu na parkingu strzeżonym, wyznaczonym przez starostę. Omawia czynności, których wykonanie jest niezbędne do wydania takiego pojazdu z parkingu, a w przypadku nieodebrania pojazdu – wskazuje na obowiązki starosty związane z wystąpieniem do sądu z wnioskiem o orzeczenie przepadku pojazdu na rzecz powiatu. W sposób zamierzony nie uwzględnia tej części procedury, która odnosi się *stricte* do czynności związanych z wykonaniem orzeczenia o przepadku pojazdu nieodebranego w ustawowym terminie. Omawia zagadnienia bezpośrednio odnoszące się do postępowania z pojazdem kwalifikującym się do usunięcia z drogi, z umieszczeniem go na parkingu strzeżonym oraz z postępowaniem właściciela pojazdu zmierzającym do jego odebrania. Zwraca uwagę na pojęcie „usunięcie pojazdu z drogi” oraz na różnicę między tym pojęciem a pojęciem „umieszczenie pojazdu na parkingu strzeżonym” oraz na brak ustawowej definicji obu tych sformułowań.

Słowa kluczowe

Policja, usunięcie pojazdu z drogi, przemieszczenie pojazdu, dyspozycja usunięcia pojazdu, umieszczenie pojazdu na parkingu.

* * *

1. Uwagi wstępne

Jednym z uprawnień Policji w zakresie kontroli ruchu drogowego jest prawo do usunięcia pojazdu z drogi. Kwestia ta została określona w przepisach ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – *Prawo o ruchu drogowym*¹ oraz w wydanym na posta-

Podkom. dr Paweł Gacek, Wydział Dochodzeniowo-Śledczy Komendy Miejskiej Policji w Krakowie.

¹ Tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 128.

wie art. 130a ust. 11 pkt 1 i 2 tej ustawy rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie usuwania pojazdów, których używanie może zagrażać bezpieczeństwu lub porządkowi ruchu drogowego albo utrudniających prowadzenie akcji ratowniczej².

Wskazane wyżej akty prawne stanowią kompleksową regulację tego zagadnienia³. Celem tego unormowania jest – jak podkreśla WSA w Szczecinie w wyroku z dnia 21 maja 2015 r. – „szeroko pojęta ochrona bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz życia i zdrowia jego uczestników (...)”⁴. Wynika z tego, że wymienione dobra, takie jak życie, zdrowie czy bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego, stanowią podstawę do ingerencji i do naruszenia prawa własności. Ustawodawca usytuował je bowiem ponad indywidualnym interesem, dając prymat wartościom odnoszącym się do zbiorowości.

Regulacja ta odnosi się do „pojazdu” w rozumieniu art. 2 pkt 31 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, z czego wynika, że dotyczy każdego rodzaju i typu pojazdu, w tym pojazdu silnikowego, samochodowego, wolnobieżnego itd.

Ustawa – *Prawo o ruchu drogowym* w art. 130a przewidziała przypadki zarówno obligatoryjnego, jak i fakultatywnego usunięcia pojazdu z drogi. Przyjęte katalogi stanowią *numerus clausus*. Pierwsze z nich zostały zamieszczone w treści art. 130a ust. 1 punkty 1–6 tej ustawy. Usunięcie pojazdu z drogi w okolicznościach wskazanych w tym przepisie obciąża właściciela tego pojazdu, niezależnie od tego, czy on, czy też inna osoba, kierowała tym pojazdem lub go użytkowała. Ponadto pojazd usuwany jest na koszt wykonującego przejazd drogowy, jeżeli zaistnieją okoliczności, o których mowa w art. 140ad ust. 2 pkt 2 cyt. ustawy. Pojazd może zostać usunięty z drogi, w sytuacjach wskazanych w art. 130a ust. 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, wtedy, jeżeli nie ma możliwości zabezpieczenia go w inny sposób. Również w tych przypadkach usunięcie pojazdu obciąża jego właściciela.

2. Zakres znaczeniowy pojęcia „usunięcie pojazdu z drogi”

Pomimo zaistnienia okoliczności uzasadniających obligatoryjne bądź fakultatywne usunięcie pojazdu z drogi, od przeprowadzenia tej procedury odstępuje się, jeżeli ustaną przyczyny uzasadniające usunięcie. Jednakże warunkiem odstąpienia jest to, że przyczyny usunięcia pojazdu muszą ustąpić przed wydaniem dyspozycji

² Dz. U. z 2011 r., Nr 143, poz. 846 ze zm. Dalej: *rozporządzenie w sprawie usuwania pojazdów*.

³ Por. K. A. Politowicz, *Zakres związania starosty sądowym orzeczeniem przypadku na gruncie stosowania przepisu art. 130a ust. 10h ustawy – Prawo o ruchu drogowym*, Paragraf na Drodze 2015, nr 6, s. 40.

⁴ Wyroki: WSA w Szczecinie, z dnia 21 maja 2015 r., sygn. II SA/Sz 209/15, LEX nr 1760649; WSA w Poznaniu, z dnia 18 października 2012 r., sygn. III SA/Po 605/12, LEX nr 1225230 oraz NSA z dnia 29 kwietnia 2011 r., sygn. I OSK 1007/10, LEX nr 1080844.

usunięcia pojazdu lub w trakcie jego usuwania. Nie ma więc możliwości przerwania (unieważnienia) tej procedury po jej zakończeniu. Zgodzić się zatem należy z R. A. Stefańskim⁵, który utożsamia pojęcie „usunięcie pojazdu z drogi” z jego przemieszczeniem poza obręb drogi. Autor ten wskazuje, że usunięciem pojazdu jest takie jego przemieszczenie, którego końcowym efektem jest umieszczenie go na parkingu, o którym mowa w art. 130a ust. 5c ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Można więc postawić tezę, że usunięcie pojazdu z drogi stanowi szereg czynności związanych z przemieszczeniem pojazdu z drogi na której się znajdował, w taki sposób, że w wyniku podjętych działań zostaje on ostatecznie umieszczony poza obrębem drogi, na parkingu strzeżonym, wyznaczonym przez właściwego starostę. Należy jednak przy tym zastrzec, że samo umieszczenie pojazdu na takim parkingu nie jest elementem procesu usuwania pojazdu, bowiem z treści art. 130a ust. 5c ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* wprost wynika, że pojazd *usunięty z drogi* umieszcza się na takim parkingu.

Zachodzi zatem pytanie o czynności, które składają się na pojęcie „usunięcie pojazdu z drogi”. Ustawodawca nie określił precyzyjnie ram tego sformułowania i nie wyraził jego definicji *expressis verbis* w tekście żadnego przepisu, w tym w szczególności w art. 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, który zawiera tzw. „słowniczek”. Należy zatem opowiedzieć się za szerokim rozumieniem tego sformułowania. Nie można natomiast podzielić poglądu R. A. Stefańskiego, który stwierdza, że „usunięcie pojazdu z drogi polega na wydaniu dyspozycji wyznaczonej przez starostę jednostce”. Wydanie dyspozycji nie jest bowiem tożsame z pojęciem usunięcia pojazdu z drogi. Zgodnie z § 2 ust. 1 cytowanego już rozporządzenia z dnia 22 czerwca 2011 r., usunięcie pojazdu z drogi *rozpoczyna się* z chwilą wydania uprawnionej jednostce dyspozycji o usunięciu pojazdu⁶. Zatem usunięcie pojazdu z drogi *jest inicjowane* wydaniem dyspozycji o jego usunięciu. Wydanie tej dyspozycji jest zatem pierwszą spośród wielu czynności, których wykonanie stanowi „usunięcie pojazdu z drogi”. Dyspozycja ta może dotyczyć zarówno usunięcia, jak i przemieszczenia pojazdu – zgodnie z art. 130a ust. 4 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Pojęcie „wydanie dyspozycji usunięcia pojazdu z drogi” stanowi jeden z elementów określających zakres znaczeniowy tego pojęcia. Wyznacza także punkt graniczny, od którego rozpoczyna się procedura usunięcia pojazdu.

⁵ R. A. Stefański, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, 2008 r., LEX nr 37406 (komentarz do art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*).

⁶ Tezę tę wspiera K. A. Politowicz, który wskazuje że „Artykuł 130a ust. 4 prawa o ruchu drogowym, odczytywany łącznie z regulacjami rozporządzenia z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie usuwania pojazdów, których używanie może zagrażać bezpieczeństwu lub porządkowi ruchu drogowego albo utrudniających prowadzenie akcji ratowniczej, nie pozostawiają wątpliwości odnośnie sposobu in-auguracji procedury usunięcia. Następuje to na skutek wydania dyspozycji przemieszczenia lub usunięcia pojazdu z drogi (...)” (Zob. K. A. Politowicz, *Znaczenie prawidłowego ustalenia przesłanek fakultatywnego usunięcia pojazdu z drogi. Uwagi na tle art. 130a ust. 2 ustawy – Prawo o ruchu drogowym*, Paragraf na Drodze 2014, nr 5, s. 34 i n.).

Warto także dodać, że przepis art. 130 ust. 2a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* nie wskazuje, na ile czynności związane z usunięciem pojazdu z drogi muszą być zaawansowane, by mogło dojść do odstąpienia od tej procedury. Mowa bowiem o okresie, jaki upływa pomiędzy wydaniem dyspozycji usunięcia pojazdu a trwającym usuwaniem pojazdu z drogi. Zatem punktem granicznym uniemożliwiającym skorzystanie z uprawnienia wynikającego z art. 130a ust. 2a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* (tj. odstąpienia od usunięcia pojazdu) jest chwila umieszczenia pojazdu na parkingu wyznaczonym przez starostę, bowiem czynność ta nie stanowi już „usunięcia pojazdu z drogi”. Ważne jednak jest to, że omawiany przepis używa sformułowania „odstępuje się” co oznacza, że w przypadku ustania przyczyn uzasadniających usunięcie pojazdu przed zakończeniem czynności związanych z tym usunięciem, odstąpienie jest *obligatoryjne*. *A contrario*, odstąpienie od usunięcia pojazdu z drogi nie jest możliwe, jeśli czynności związane z jego usunięciem zostały już zakończone, tj. pojazd został umieszczony na parkingu wskazanym przez starostę. Jeżeli jednak uprawniony podmiot odstąpił od usunięcia pojazdu z drogi, w warunkach określonych w art. 130a ust. 2a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* a wydanie dyspozycji usunięcia pojazdu spowodowało powstanie kosztów, to koszty te obciążają właściciela pojazdu, a także dysponenta pojazdu, we władaniu którego pojazd znajdował się na podstawie tytułu prawnego innego niż własność⁷. Wówczas osoby te ponoszą odpowiedzialność solidarną.

3. Przemieszczenie oraz usunięcie pojazdu z drogi z uwagi na prowadzoną akcję ratowniczą

Przypadkiem odrębnym, dającym uprawnienie do usunięcia pojazdu z drogi lub do jego przemieszczenia, jest art. 130a ust. 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Warunkiem umożliwiającym skorzystanie z tego uprawnienia jest sytuacja, w której pojazd znajdujący się w określonym miejscu na drodze utrudnia prowadzenie akcji ratowniczej⁸. Jak wynika z treści omawianego przepisu, przypadek nim objęty uprawnia zarówno do przemieszczenia pojazdu, jak również do jego

⁷ Jak zauważa judykatura, muszą to być koszty, które rzeczywiście powstały: „Warunkiem *sine qua non* wydania decyzji w przedmiocie nałożenia na właściciela pojazdu zapłaty kosztów powstałych w wyniku wydania dyspozycji usunięcia pojazdu, od której odstąpiono, jest ustalenie, że koszty te rzeczywiście powstały” (wyrok WSA w Warszawie z dnia 23 czerwca 2016 r., sygn. VII SA/Wa, LEX nr 2071524); w tym samym tonie są wyroki: WSA w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2014 r., sygn. VII SA/Wa 207/14, Legalis nr 907529 oraz WSA w Szczecinie z dnia 8 maja 2013 r., sygn. II SA/Sz 1255/12, Legalis nr 664415.

⁸ Jak wskazuje R. A. Stefański, ustawa – *Prawo o ruchu drogowym* nie określa rodzaju akcji ratowniczej. Mogą to być akcje ratownicze wszelkiego rodzaju, m.in. związane z ratowaniem życia lub zdrowia albo mienia, zagrożonego pożarem, zawaleniem obiektu budowlanego, katastrofą lub wypadkiem drogowym itp. – zob. R. A. Stefański, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, 2008 r., LEX nr 37406 (komentarz do art. 130a ustawy).

usunięcia z drogi. Zakres pojęcia „akcja ratownicza” został już przedstawiony. Należy zatem odnieść się do użytego w przepisie sformułowania „przemieszczenie”. Jest nim każda zmiana lokalizacji pojazdu w stosunku do tego miejsca, w którym znajdował się przed podjęciem tej czynności. Miejsce, w które pojazd ma zostać przemieszczony, nie zostało sprecyzowane w przepisach ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Wobec tego może się ono znajdować zarówno na drodze, jak i poza nią. Przemieszczenie musi jednak nastąpić „z drogi”, co oznacza, że gdy pojazd nie znajduje na drodze, to jego przemieszczenie lub usunięcie, na podstawie przepisu art. 130a ust. 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* nie jest dopuszczalne. Należy również dodać, że we wszystkich przypadkach, zarówno obligatoryjnego, jak i fakultatywnego usunięcia pojazdu, o których mowa w art. 130a ust. 1–3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* mowa jest o *usunięciu* pojazdu z drogi. Zgodzić się zatem należy z argumentacją zawartą w wyroku WSA w Bydgoszczy z dnia 8 stycznia 2013 r.⁹, w którym sąd ten stwierdził, że „kluczowe zagadnienie w niniejszej sprawie ma pojęcie drogi. Pod pojęciem tym, zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, rozumieć należy wydzielony pas terenu, składający się z jezdni, pobocza, chodnika, drogi dla pieszych lub drogi dla rowerów, łącznie z torowiskiem pojazdów szynowych znajdującym się w obrębie tego pasa, przeznaczony do ruchu lub postoju pojazdów, ruchu pieszych, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt”.

Jak już wspominałem, usunięciem pojazdu z drogi jest jego przemieszczenie poza obręb drogi. Zatem stwierdzić należy, że „usunięcie pojazdu z drogi” dotyczy zabranie go jedynie z takiego miejsca, które mieści się w zakresie znaczeniowym pojęcia „droga”, wskazanym w treści art. 2 pkt 1 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Dotyczy to także nakładania na właściciela pojazdu obowiązku zapłaty za jego usunięcie. Zatem organ uprawniony do usunięcia pojazdu ma uprawnienie do nakładania obowiązku zapłaty za tę procedurę wyłącznie wtedy, gdy pojazd był usuwany z terenu odpowiadającego ustawowej definicji drogi¹⁰. Zatem podjęcie procedury usunięcia pojazdu zawsze wymaga ustalenia, czy pojazd znajduje się na drodze, a następnie, czy zaistniał chociażby jeden z warunków wymienionych w ust. od 1 do 3 art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Pojęcie „droga” w tym przypadku należy rozumieć zgodnie z treścią art. 2 pkt 1 cyt. ustawy¹¹. Nie

⁹ Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 8 stycznia 2013 r., sygn. II SA/Bd 1139/12, Legalis nr 577299.

¹⁰ Przykładowo, usunięcie pojazdu z lasu oznacza usunięcie pojazdu z miejsca znajdującego się poza drogą, w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, a zatem nałożenie obowiązku zapłaty za usunięcie pojazdu z takiego miejsca nie znajdowałoby oparcia w obowiązujących przepisach.

¹¹ Droga została także zdefiniowana w treści art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. *o drogach publicznych* (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 460 ze zm.). Jednak ze względu na to, że ustawa – *Prawo o ruchu drogowym* zawiera własną definicję drogi, należy ją odnosić do wszystkich przepisów tej ustawy, chyba że one same odsyłałyby do definicji zawartej w odrębnym akcie prawnym.

ma przy tym znaczenia czy droga ta stanowi drogę publiczną, wewnętrzną czy twardą. Chodzi bowiem o każdy rodzaj drogi¹². Nie ma również znaczenia, czy pojazd umieszczony jest na drodze tylko częściowo. Ustawodawca nie wskazał bowiem, by pojazd musiał znajdować się całym swoim obrysem na drodze oraz nie zdyskwalifikował przypadków, gdy określona jego część (większa lub mniejsza) znajduje się poza nią. Jeżeli więc choćby część pojazdu znajduje się w obrębie drogi, to można już mówić o pojeździe umieszczonym na drodze.

Warto także zauważyć, że norma zawarta w treści art. 130a ust. 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* skłania do postawienia tezy, że w przypadku, gdy pojazd jest *przemieszczany* w związku z prowadzoną akcją ratowniczą, miejsce, w które pojazd jest *przemieszczany* musi być zdeterminowane tą akcją. Celem wspomnianego przepisu jest umożliwienie prowadzenia akcji ratowniczej w warunkach, które nie powodują utrudnień ze względu na umieszczony w danym miejscu pojazd. Nie jest przy tym konieczne przemieszczenie pojazdu w miejsce położone możliwie najbliżej jego dotychczasowego miejsca postoju, choć w przeważającej części przypadków tak się dzieje. Może on zostać *przemieszczony* w miejsce odległe od dotychczasowego miejsca jego postoju na drodze, byleby z okoliczności wynikało, że jest to najbliższe miejsce, w którym postój pojazdu nie utrudni prowadzenia akcji ratowniczej. *Przemieszczenie* pojazdu różni się zatem od *usunięcia pojazdu z drogi* tym, że w tym drugim przypadku pojazd zawsze docelowo umieszczany jest na parkingu strzeżonym wyznaczonym przez starostę.

4. Umieszczenie pojazdu na parkingu strzeżonym wyznaczonym przez starostę i odbiór pojazdu z parkingu

Pojazd, który został usunięty z drogi w przypadkach, o których mowa w art. 130a ust. 1 i 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* musi zostać umieszczony na wyznaczonym przez starostę parkingu strzeżonym, do czasu, aż zobowiązany podmiot nie uiści opłaty za usunięcie pojazdu oraz parkowanie (art. 130a ust. 5c tej ustawy). Wydanie pojazdu następuje na podstawie okazanego dowodu uiszczenia opłaty¹³, a w przypadku usunięcia pojazdu na koszt podmiotu wykonującego przejazd drogowy w warunkach określonych w art. 130a ust. 1a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, po okazaniu dowodu uiszczenia kaucji (art. 130a ust. 7 tej ustawy).

Podstawę do odbioru pojazdu z parkingu stanowi zezwolenie, wydane przez podmiot, który wydał dyspozycję usunięcia pojazdu z drogi. Zezwolenie to ma formę pisemną, której wzór stanowi załącznik nr 3 do cytowanego już *rozporządzenia w sprawie usuwania pojazdów*. Zezwolenie to wydaje się określonej osobie,

K. A. Politowicz postuluje, aby uwzględnić definicję zamieszczoną w ustawie o drogach publicznych w kontekście wykładni przepisu art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* (K. A. Politowicz, *Znaczenie prawidłowego ustalenia...*, *op. cit.*, s. 32 i n.).

¹² Tamże, s. 33.

¹³ S. Soboń, *Kodeks drogowy. Część I. Ustawa Prawo o ruchu drogowym*, Warszawa 2013 r., s. 540.

po okazaniu przez nią dokumentu tożsamości i dokumentu upoważniającego do używania pojazdu. Jeżeli jednak pojazd został usunięty z drogi na podstawie art. 130a ust. 1 pkt 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, wydanie zezwolenia wymaga spełnienia przez tę osobę warunków wymaganych do zwrotu zatrzymanego dowodu rejestracyjnego, o których mowa w art. 133 tej ustawy, a jeżeli pojazd został usunięty na podstawie art. 130a ust. 1 pkt 3 lub ust. 1a tej ustawy – po okazaniu zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego, o którym mowa w art. 64 ust. 1 tejże ustawy. Uprawniona do odbioru pojazdu jest osoba wskazana w zezwoleniu, właściciel lub posiadacz pojazdu wskazany w dowodzie rejestracyjnym lub pozwoleniu czasowym pojazdu lub w pokwitowaniu za zatrzymaną dowód rejestracyjny lub pozwolenie czasowe (§ 4 ust. 4 rozporządzenia z dnia 22 czerwca 2011 r.). Odbiór pojazdu powoduje zakończenie procedury na tym etapie.

Zauważyć należy, że treść art. 130a ust. 5c ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* nie obejmuje przypadku usunięcia pojazdu z drogi, które nastąpiło z uwagi na utrudnienia akcji ratowniczej (art. 130a ust. 4 tej ustawy), bowiem mowa w nim wyłącznie o przypadkach wskazanych ustępach 1 i 2 art. 130a ustawy. Jednak zasadne wydaje się stwierdzenie, że w takim przypadku pojazd jest również usuwany na parking wyznaczony przez starostę. Przepis art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* posługuje się bowiem w poszczególnych jednostkach redakcyjnych jednym pojęciem: „usunięcie pojazdu z drogi”, nie różnicując jego zakresu znaczeniowego w zależności od przyczyny, dla której pojazd został usunięty z drogi. Stąd też wnosić należy, że mimo, iż art. 130a ust. 5c ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* nie wskazuje przypadku, o którym mowa w art. 130a ust. 3 tej ustawy, to w okolicznościach objętych treścią tego przepisu usunięcie pojazdu z drogi także następuje na parking wskazany przez starostę. O ile bowiem *przemieszczenie* pojazdu może nastąpić w każde miejsce które spowoduje, że pojazd nie będzie już utrudniał akcji ratowniczej, o tyle *usunięcie*, jak wynika z treści § 2 rozporządzenia z dnia 22 czerwca 2011 r. (które w całości odnosi się do procedury usunięcia pojazdu z drogi) dotyczy umieszczenia usuniętego pojazdu na parkingu strzeżonym wyznaczonym przez starostę. Trudno byłoby zaakceptować pogląd, według którego usunięcie pojazdu z drogi w warunkach określonych w art. 130a ust. 1 i 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* następowałoby obligatoryjnie na parking wyznaczony przez starostę, natomiast w przypadku, o którym mowa w art. 130a ust. 3 tej ustawy, pojazd byłby przemieszczany w inne miejsce. Oznacza to, że w każdym przypadku *usunięcia* pojazdu z drogi zostaje on następnie umieszczony na parkingu strzeżonym wskazanym przez starostę.

Ponadto należy dodać, że uiszczenie opłaty i obowiązek okazania dowodu wykonania tego obowiązku dotyczy wyłącznie przypadków usunięcia pojazdów z drogi, o których mowa w art. 130a ust. 1, 1a oraz 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*.

Tylko w tego rodzaju sytuacjach usunięcie następuje na koszt właściciela¹⁴. Koszty związane z usuwaniem pojazdu z drogi, począwszy od chwili wydania dyspozycji usunięcia pojazdu aż do chwili zakończenia postępowania, obciążają zarówno osobę będącą właścicielem pojazdu w dniu wydania dyspozycji jego usunięcia (art. 130a ust. 10h ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*), jak i osobę dysponującą nim na podstawie innego niż własność tytułu prawnego, jeżeli pojazd ten w chwili jego usunięcia znajdował się we władaniu tej osoby. Wówczas osoba ta jest zobowiązana solidarnie z właścicielem do pokrycia przedmiotowych kosztów (art. 130a ust. 10i ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*)¹⁵. Usunięcie pojazdu z drogi w związku

¹⁴ „Opłaty, o których mowa w art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* stanowią wydatek właściciela, o którym mowa w art. 130a ust. 1 i 2 i mają zastosowanie w stosunku do właściciela pojazdu od chwili usunięcia pojazdu z drogi” (wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 21 kwietnia 2015 r., sygn. II SA/Bd 165/15, LEX nr 1851979, wyrok NSA z dnia 13 kwietnia 2015 r., sygn. I OPS 4/14, LEX nr 1665291). W tym samym tonie: wyrok WSA w Kielcach z dnia 17 października 2012 r., sygn. II SA/Ke 564/12, LEX nr 1238885; także: „opłata naliczana zgodnie z uchwałą rady powiatu obciążała właściciela pojazdu, który spowodował konieczność jego usunięcia na parking strzeżony” (wyrok WSA w Olsztynie z dnia 11 lutego 2014 r., sygn. II SA/OI 1134/13, Legalis nr 977935), a także: „Co do zasady, należne wynagrodzenie i zwrot kosztów obciąża właściciela pojazdu. Stanowi o tym art. 130a ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – *Prawo o ruchu drogowym*, określający przypadki, w których pojazd jest usuwany z drogi na koszt właściciela lub może być usunięty na koszt właściciela” (wyrok WSA w Łodzi z dnia 26 kwietnia 2013 r., sygn. I SA/Łd 202/13, Legalis nr 788547), a także: „Opłaty za parkowanie ustalone przez radę powiatu w trybie art. 130a ust. 6 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* nie odnoszą się do Skarbu Państwa, lecz do właścicieli pojazdów usuwanych z dróg publicznych i umieszczanych na parkingach” (wyrok WSA w Gliwicach z dnia 13 marca 2013 r., sygn. II SA/Gl 1006/12, LEX nr 1437346). W tym samym tonie wyrok WSA w Łodzi z dnia 5 września 2013 r., sygn. III SA/Łd 786/13, Legalis nr 789163; wyrok WSA w Olsztynie z dnia 23 października 2012 r., sygn. II SA/OI 841/12, Legalis nr 550615; wyrok WSA w Łodzi z dnia 6 marca 2012 r., sygn. III SA/Łd 40/12, LEX nr 1139543; wyrok NSA z dnia 28 stycznia 2011 r., sygn. I OSK 464/10, LEX nr 952053, wyrok WSA w Gliwicach z dnia 17 lutego 2010 r., sygn. II SA/Gl 947/09, Legalis nr 350287, wyrok WSA w Gliwicach z dnia 26 listopada 2009 r., sygn. II SA/Gl 707/09, Legalis nr 323854. Ponadto judykatura podkreśla, że opłaty te dotyczą wyłącznie właścicieli usuniętych pojazdów, nawet gdy zostanie orzeczony przepadek i tym samym zmieni się dotychczasowy właściciel (wyrok WSA w Olsztynie z dnia 2 lipca 2013 r., sygn. II SA/OI 468/13, LEX nr 1343101). W tym samym tonie wyrok NSA z dnia 28 stycznia 2011 r., sygn. I OSK 494/10, LEX nr 952058, z tym jednak zastrzeżeniem, że mowa o opłatach związanych z usunięciem i przechowaniem pojazdu na parkingu do czasu uprawomocnienia się orzeczenia o jego przepadku. Jak bowiem podkreśla WSA w Łodzi „przepis art. 130a ust. 10h ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* nie jest jasny i oczywisty. Jego treść budzi wątpliwości i może być różnie interpretowana. Przyjmując nawet pogląd, że koszty określone w przepisie art. 130a ust. 10h cyt. ustawy winny obciążać dotychczasowego właściciela pojazdu do czasu uprawomocnienia się orzeczenia sądowego o przepadku pojazdu, to stanowisko takie wynika z interpretacji tego przepisu, a nie z oczywistej jego treści. Dotychczasowy właściciel pojazdu winien ponosić koszty określone w art. 130a ust. 10h ustawy do daty uprawomocnienia się orzeczenia sądowego o przepadku pojazdu. Wszelkie pozostałe koszty powstałe po tym dniu, związane ze sprzedażą i zniszczeniem samochodu, winien ponosić jego aktualny właściciel, czyli powiat” (wyrok WSA w Łodzi z dnia 12 marca 2014 r., sygn. III SA/Łd 1166/13, Legalis nr 976908).

¹⁵ „Statuowany w art. 130a ust. 10i ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* solidarny obowiązek pokrycia kosztów, o których mowa w ust. 10h powyższego przepisu przez osobę dysponującą pojazdem

z prowadzoną akcją ratowniczą nie jest objęte tym przepisem – czynność ta, zgodnie z art. 130a ust. 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* nie jest dokonywana na koszt właściciela pojazdu.

5. Prawa i obowiązki podmiotów uprawnionych do wydania dyspozycji usunięcia pojazdu z drogi

Podmiotem uprawnionym do wydania dyspozycji usunięcia lub przemieszczenia pojazdu, we wszystkich przypadkach wymienionych w art. 130a ust. 1–3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, jest policjant.

W ograniczonym zakresie uprawnienie to przysługuje także strażnikowi gminnemu (miejskiemu) oraz osobie dowodzącej akcją ratowniczą. Strażnik gminny (miejski) posiada uprawnienie do usunięcia pojazdu z drogi w przypadkach wymienionych w art. 130a ust. 1, 4, i 5 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, natomiast osoba prowadząca akcję ratowniczą wyłącznie w przypadku, o którym mowa w art. 130a ust. 3 tej ustawy. Katalog uprawnionych podmiotów został w tym przepisie sformułowany w sposób wyczerpujący. Zatem stosowanie wykładni rozszerzającej jest niedopuszczalne. Uprawnienie to przysługuje w pełnym zakresie wyłącznie funkcjonariuszowi Policji¹⁶, a także, z mocy art. 129 ust. 4a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* funkcjonariuszowi Straży Granicznej oraz funkcjonariuszowi organów celnych. W ostatnim wymienionym przepisie jest bowiem zawarte odesłanie do przepisu art. 130a ust. 4 pkt 1 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* w zakresie uprawnień przewidzianych dla funkcjonariuszy tych służb. Zakres tego odesłania wskazuje wyraźnie, że uprawnienia podmiotów wymienionych w art. 129 ust. 4a tej ustawy w odniesieniu do kontroli ruchu drogowego zostały zrównane z uprawnieniami Policji. Na podstawie zaś art. 17 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o *Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych*¹⁷ uprawnienia takie przysługują także żołnierzom Żandarmerii Wojskowej, w stosunku do osób wymiennych w art. 3 ust. 2 tej ustawy.

Podmiot, o którym mowa wyżej, wydaje dyspozycję usunięcia pojazdu niezwłocznie, jeśli stwierdzi okoliczności uzasadniające takie usunięcie pojazdu. Treść *rozporządzenia w sprawie usuwania pojazdów* w § 2 ust. 2 postuluje się sformułowaniem „(...) po upewnieniu się, że istnieją przesłanki do usunięcia po-

w chwili jego usunięcia na podstawie innego niż własność tytułu prawnego, nie odnosi się do współwłaścicieli tegoż pojazdu, jako że źródło takiego obowiązku nie wynika z ust. 10h przywołanej jednostki redakcyjnej, ani też z istoty współwłasności w częściach ułamkowych” (wyrok WSA w Olsztynie z dnia 27 października 2015 r., sygn. II SA/Ol 658/15, LEX nr 1930074).

¹⁶ K. A. Politowicz, *Zakres związania starosty...*, *op. cit.*, s. 41.

¹⁷ Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o *Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych* (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 96 ze zm.).

jazdu”¹⁸. Zatem ustalenie okoliczności umożliwiających usunięcie pojazdu z drogi obciąża wyłącznie funkcjonariusza odpowiedniej służby oraz pracownika działającego w imieniu uprawnionego podmiotu. Warto zatem odnieść się do twierdzenia zawartego w wyroku WSA we Wrocławiu z dnia 7 maja 2010 r., który wskazał, że „Kwalifikacji trybu usunięcia pojazdu z drogi należy dokonywać w oparciu o fakty zaistniałe w momencie dokonania usunięcia, a nie w oparciu o stanowisko wyrażone po upływie kilku lat od zdarzenia przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej. Ewentualne uchybienia formalne, jeżeli miały miejsce, nie mogą determinować przyjęcia trybu usunięcia pojazdu z drogi”¹⁹. Jest to kwestia bardzo istotna z uwagi na fakt, że w przypadku nieodebrania pojazdu przez właściciela lub osobę uprawnioną, sąd, który orzeka o jego przepadku na rzecz powiatu na wniosek starosty bada, czy zostały spełnione wszystkie przesłanki niezbędne do orzeczenia przepadku, a w szczególności, czy usunięcie pojazdu było zasadne (art. 130a ust. 10e ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*). Co do zasady dyspozycja usunięcia pojazdu powinna mieć formę pisemną. Jej wzór określa załącznik nr 1 do *rozporządzenia w sprawie usuwania pojazdów*. Może ona zostać także wydana ustnie, w tym w szczególności za pośrednictwem środków łączności, z tym jednak zastrzeżeniem, że wymaga niezwłocznego potwierdzenia w formie pisemnej. Wydanie dyspozycji usunięcia pojazdu z drogi w innej formie nie jest dopuszczalne. Ustawa – *Prawo o ruchu drogowym*, jak również *rozporządzenie w sprawie usuwania pojazdów* nie precyzują przypadków, w których dopuszczalne jest wydanie dyspozycji w formie ustnej. Wydanie jej zatem w tej formie możliwe jest w każdej sytuacji. Decyzja w tym zakresie należy całkowicie do uprawnionego podmiotu²⁰. W konsekwencji realizacji tej decyzji pojazd zostaje umieszczony na parkingu strzeżonym wyznaczonym przez starostę. Jeżeli starosta wyznaczył kilka parkingów, to należy dokonać wyboru tego spośród nich, który jest najbliższy miejsca, skąd pojazd został usunięty, chyba że sam starosta wyznaczający parkingi określił inaczej²¹.

¹⁸ W. Kotowski podkreśla, że musi to nastąpić po osobistym upewnieniu się przez właściwy podmiot, że istnieją przesłanki do usunięcia pojazdu – zob. W. Kotowski, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, 2011 r., LEX nr 102651 – komentarz do art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*.

¹⁹ Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 7 maja 2013 r., sygn. III SA/Wr 807/10, Legalis nr 350255.

²⁰ Z tym jednak zastrzeżeniem, że w przypadkach, o których mowa w art. 130a ust. 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, usunięcie pojazdu powinno być poprzedzone ustaleniem, że nie ma możliwości zabezpieczenia go w inny sposób. Jak podkreśla K. A. Politowicz, pojęcie „inny sposób” jest nieodokreślone i bardzo pojemne. Stąd też podmiot, przed podjęciem decyzji o usunięciu pojazdu, powinien wykonać szereg czynności, których nie można w danych okolicznościach uznać za nadmiernie uciążliwe, a które pozwalałyby na zabezpieczenie pojazdu bez jego usuwania (zob. K. A. Politowicz, *Znaczenie prawidłowego ustalenia... op. cit.*, s. 39).

²¹ „Pojazd umieszcza się na wyznaczonym przez starostę parkingu strzeżonym, położonym w miarę możliwości najbliższej miejsca, z którego został usunięty” (zob. W. Kotowski, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, 2011 r., LEX nr 102651 – komentarz do art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*).

Kolejnym obowiązkiem podmiotu, który wydał dyspozycję usunięcia pojazdu, jest niezwłoczne powiadomienie o tym fakcie:

- komendanta powiatowego (miejskiego, rejonowego) Policji, właściwego ze względu na miejsce, z którego pojazd został usunięty, ze wskazaniem parkingu, na którym pojazd został umieszczony oraz przekazanie mu kopii dyspozycji usunięcia pojazdu, a także
- właściciela pojazdu lub osoby, która dysponowała pojazdem w chwili jego usunięcia na podstawie innego niż własność tytułu prawnego.

Poinformowanie tego ostatniego nie dotyczy jednak przypadków wskazanych w art. 130a ust. 1 punkty 4 i 5 oraz ust. 3 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* (§ 3 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie usuwania pojazdów*). Ustawodawca przewidział dla takiego powiadomienia tylko jedną formę, tj. pisemną, której wzór określa załącznik nr 2 do *rozporządzenia w sprawie usuwania pojazdów*. Powiadomienie to zawiera m.in. pouczenie o skutkach nieodebrania pojazdu (art. 130a ust. 10 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* (zd. drugie)). Doręczenie powiadomienia następuje w trybie określonym przez przepisy *Kodeksu postępowania administracyjnego*²².

6. Obowiązki starosty w przypadku nieodebrania pojazdu

Wypełnienie obowiązku prawidłowego doręczenia powiadomienia podmiotom wskazanym w § 3 punkty 2 i 3 *rozporządzenia w sprawie usuwania pojazdów*, w przypadkach określonych w art. 130a ust. 1 i 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* i nieodebranie pojazdu usuniętego z drogi w terminie 3 miesięcy od dnia jego usunięcia, zobowiązuje starostę do wystąpienia do właściwego sądu z wnioskiem o orzeczenie przepadku pojazdu na rzecz powiatu (art. 130a ust. 10 cyt. ustawy)²³. O fakcie nieodebrania pojazdu z parkingu powiadamiany jest właściwy starosta oraz podmiot, który wydał dyspozycję jego usunięcia z drogi, nie później niż w terminie 3 dni od upływu terminu określonego w art. 130a ust. 10 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* przez jednostkę prowadzącą parking strzeżony (art. 130a ust. 10g tej ustawy). Przepisu art. 130a ust. 10 ustawy nie stosuje się jednak w przypadkach, w których z okoliczności wynika, że nieodebranie pojazdu usuniętego z drogi nastąpiło z przyczyn niezależnych od właściciela lub osoby uprawnionej (art. 130a ust. 10c tejże ustawy). Jak wynika z treści omawianego przepisu art. 130a ust. 10 ustawy, starosta jest zobowiązany do takiego wystąpienia w każdym przypadku nieodebrania pojazdu przez uprawniony podmiot, jeśli został on prawidłowo po-

²² Ustawa z dnia 14czerwca 1960 r., *Kodeks postępowania administracyjnego* (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 23).

²³ Trybunał Konstytucyjny stanął na stanowisku, że pozbawienie prawa własności pojazdu nie może nastąpić bez prawomocnego orzeczenia sądu. Doprowadziło to do zmiany przepisów w tym zakresie. W obecnym kształcie obowiązującej ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* kompetencje do orzeczenia przepadku pojazdu zostały przyznane wyłącznie sądom (wyrok TK z dnia 3 czerwca 2008 r., sygn. P 4/06, OTK – A 2008/5/76, Dz. U. z 2008 r., nr 100, poz. 649).

wiadomiony, tj. powiadomienie zostało mu prawidłowo doręczone (z zastrzeżeniem wyjątku przewidzianego w art. 130a ust. 10c ustawy). Prawidłowo doręczone powiadomienie stanowi podstawę dla takiego wystąpienia, niezależnie od wartości czy stanu pojazdu usuniętego z drogi z przyczyn, o których mowa w art. 130a ust. 1 i 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Ponadto przepis ten wyznacza 3-miesięczny termin uprawniający do odbioru pojazdu. Jest on liczony od dnia usunięcia pojazdu. Należy jednak uczynić zastrzeżenie, że wystąpienie takie nie może nastąpić wcześniej niż po upływie 30 dni od dnia powiadomienia uprawnionego podmiotu (art. 130a ust. 10a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*). Oznacza to, że w przypadku skutecznego doręczenia powiadomienia w ostatnim dniu terminu przewidzianego do odbioru usuniętego pojazdu, liczonego od dnia usunięcia pojazdu z drogi, termin zobowiązujący starostę do wystąpienia do sądu z wnioskiem o orzeczenie jego przypadku zostaje automatycznie wydłużony o kolejne 30 dni. Prócz wyżej wskazanych dwóch przesłanek (tj. terminu i powiadomienia), których spełnienie powoduje obowiązek wystąpienia starosty do sądu z wnioskiem o orzeczenie przypadku pojazdu, konieczne jest także ustalenie, czy nie wystąpiła przesłanka negatywna określona w art. 130a ust. 10c ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*.

W ustawie – *Prawo o ruchu drogowym* przewidziano także dwa przypadki szczególne. Pierwszy z nich dotyczy sytuacji, gdy pojazd usunięty z drogi nie jest zarejestrowany w żadnym z państw członkowskich Unii Europejskiej. Wówczas pojazd przekazuje się właściwemu naczelnikowi urzędu celnego, który jest zobowiązany do uregulowania sytuacji pojazdu zgodnie z przepisami prawa celnego (art. 130a ust. 10b ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*)²⁴. W tym przypadku starosta nie występuje do sądu o orzeczenie przypadku pojazdu – dalsze stosowanie przepisów ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* zostało wyłączone.

Drugi przypadek dotyczy sytuacji, w której w terminie 4 miesięcy od dnia usunięcia pojazdu z drogi nie ustalono jego właściciela lub osoby uprawnionej do odbioru pojazdu. Wówczas starosta jest zobowiązany do wystąpienia do sądu z wnioskiem o orzeczenie przypadku pojazdu na rzecz powiatu, w trybie określonym w art. 130a ust. 10 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Konieczne jest jednak zaistnienie dwóch warunków. Pierwszy to upływ 4 miesięcy od dnia usunięcia pojazdu z drogi, drugi to obowiązek wykazania, że w poszukiwaniu właściciela lub osoby uprawnionej do odbioru pojazdu dołożono należytej staranności. Wynika z tego, że treścią przepisu art. 130a ust. 10d ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* nie objęto przypadków, w których właściciel pojazdu lub osoba uprawniona do odbioru

²⁴ „Wykładnia przepisu art. 130a ust. 10b ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* prowadzi do jednoznacznej konkluzji o właściwości organu celnego w sprawie uregulowania sytuacji prawnej pojazdu usuniętego z drogi, który nie jest zarejestrowany w żadnym z państw Unii Europejskiej” (postanowienie NSA z dnia 2 grudnia 2014 r., sygn. I OW 153/14, LEX nr 1646158); w tym samym tonie zob. postanowienie NSA z dnia 16 kwietnia 2013 r., sygn. I OW 227/12, LEX nr 1320454.

pojazdu są znane lub zostały w sposób bezsporny ustalone, natomiast nie zdołano im skutecznie doręczyć powiadomienia, o którym mowa w treści § 3 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie usuwania pojazdów*. Ustalenie osoby właściciela pojazdu powinno nastąpić w oparciu o przepisy prawa cywilnego. Nie jest wystarczające sprawdzenie tego w bazie Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców (CEPiK), która zawiera informacje o pojazdach zarejestrowanych w Polsce. Może ona bowiem nie odzwierciedlać istniejącego stanu rzeczy, w szczególności w przypadkach, w których poprzedni właściciel pojazdu dokona jego zbycia (np. na podstawie umowy sprzedaży bądź darowizny), a właściciel pojazdu zarejestrowanego nie dokona wymaganych czynności związanych ze zgłoszeniem tego faktu zgodnie z treścią art. 78 ust. 2 ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Organ musi badać stosunki własnościowe i tym sposobem ustalić właściciela pojazdu. Może się bowiem zdarzyć, że nowy nabywca będzie posługiwał się danymi osoby trzeciej i na te dane zostanie zawarta umowa, na mocy której pojazd zmieni właściciela. Okoliczność taka nie może obciążać osoby, której dane zostały wykorzystane do zawarcia umowy. Faktycznym właścicielem będzie nabywca, mimo że posłużył się danymi innej osoby. Natomiast sam fakt posłużenia się danymi innej osoby, jak również złożenie na dokumencie umowy nabycia pojazdu podpisu odpowiadającego danym osoby, której dane zostały wykorzystane bez jej zgody i wiedzy, może wyczerpywać znamiona przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. Jednakże, jeżeli nawet dotychczasowy właściciel dokona wymaganych czynności związanych ze zgłoszeniem zbycia pojazdu, to treść informacji o nowym właścicielu zamieszczona w CEPiK nie będzie odzwierciedlać rzeczywistego stanu rzeczy. Zatem w przypadku, gdy wstępne ustalenia dotyczące właściciela pojazdu nie potwierdzają informacji zamieszczonych w dostępnych bazach, konieczna jest weryfikacja kolejnych nabywców pojazdu, aż do czasu ustalenia obecnego właściciela. Dopiero wyczerpanie wszelkich możliwości z tym związanych umożliwia wykazanie, że przy jego ustaleniu dołożono należytej staranności²⁵.

7. Doręczenie powiadomienia

Jak już wcześniej wspomniano, nie jest objęty przepisem art. 130a ust. 10d ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* przypadek, w którym nie ma wątpliwości co do tożsamości właściciela pojazdu, ale od chwili usunięcia pojazdu z drogi nie zdołano skutecznie doręczyć mu powiadomienia. Sytuacje takie mogą nastąpić w szczególności w przypadkach określonych w punktach 1, 4 oraz 5 art. 130a ust. 1

²⁵ Nie można zgodzić się ze stanowiskiem K. A. Politowicza, który uważa sprawdzenie z systemie CEPiK oraz PESEL lub gminnej bazy ewidencji ludności za wystarczające do ustalenia właściciela pojazdu. Korespondencja wysłana na adres stałego lub czasowego zameldowania nie może być uznana za właściwie doręczoną, zatem nie może stanowić podstawy do otwarcia drogi do wnioskowania o orzeczenie przypadku pojazdu (K. A. Politowicz, *Zakres związania starosty...*, *op. cit.*, s. 44).

ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Procedura związana z usunięciem pojazdu, w tym czynność doręczenia właścicielowi pojazdu powiadomienia, jest bowiem częścią szczególnego postępowania administracyjnego, którego przebieg jest regulowany przepisami ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, a w zakresie dotyczącym procedury doręczenia właścicielowi powiadomienia stosuje się przepisy k.p.a. (§ 3 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie usuwania pojazdów*). W tym zakresie należy zatem stosować przepisy rozdziału 8 k.p.a. tj. art. 39 i n.

Zgodnie z dyspozycją normy zawartej w art. 42 k.p.a., pisma skierowane do osób fizycznych doręcza się w „mieszkaniu” lub w „miejscu pracy”. Konieczne jest wyjaśnienie obu pojęć, bowiem skuteczność doręczenia jest zależna od wykonania czynności we wskazanych miejscach. Przez pojęcie „miejsce pracy” należy rozumieć „zakład pracy, w którym adresat jest zatrudniony”. Przez pojęcie „mieszkanie” adresata rozumie się rzeczywiste, faktyczne (a nie prawne) mieszkanie adresata. Mieszkaniem takim jest więc każde miejsce, w którym adresat przebywa z zamiarem dłuższego (a nie wyłącznie krótkotrwałego) pobytu, którego okres jest na tyle długi, że umożliwiałoby on dokonanie doręczeń pism²⁶. Jak podkreśla judykatura, nie można pojęcia „mieszkanie” utożsamiać jedynie z pojęciem miejsce zamieszkania²⁷. „Mieszkanie” jest pojęciem szerszym. Mieści się nim również adres wskazany przez samą stronę²⁸. Natomiast „miejsce zamieszkania” jest konstrukcją prawa cywilnego, określoną w art. 25 k.c.²⁹ Jest to miejscowość, w której osoba przebywa z zamiarem stałego pobytu. Jak wynika z brzmienia cytowanego przepisu, miejscem tym jest miejscowość, a nie konkretny adres lokalu mieszkalnego. W zakres pojęcia „miejsce zamieszkania” nie wchodzi dokładny adres³⁰. Zatem w przypadku, gdy postępowanie zostało z urzędu wszczęte przez funkcjonariusza, który dokonał pierwszej czynności (tj. sporządził dokument dyspozycji usunięcia pojazdu) bez udziału strony postępowania (właściciela pojazdu), przepisy art. 41 k.p.a. nie będą miały zastosowania do czasu skutecznego powiadomienia właściciela pojazdu o toczącej się procedurze. Dopiero z tą chwilą na właścicielu będzie ciążył obowiązek informowania organu o każdej zmianie adresu. Do tego czasu obowiązek ustalenia miejsca doręczenia ciąży na organie. Normy k.p.a. nie zawierają szczegółowych postanowień regulujących zasady ustalania adresów stron. Po-

²⁶ *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, pod red. M. Wierzbowskiego i A. Wiktorowskiej, 2016 Legalis – (komentarz do art. 42 k.p.a.). Zob. także postanowienie SN z dnia 27 października 2009 r., sygn. II UK 81/09, Legalis nr 303948.

²⁷ Odmienne K. A. Politowicz, który wskazuje, że „korespondencję wytworzoną w toku procedur prowadzonych w oparciu o art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* doręcza się osobom fizycznym, co do zasady w ich mieszkaniu – czyli w miejscu zamieszkania” (K. A. Politowicz, *Zakres związania starosty...*, *op. cit.*, s. 43).

²⁸ Wyrok NSA z dnia 21 stycznia 2010 r., sygn. II OSK 120/09, Legalis nr 224500.

²⁹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – *Kodeks cywilny* (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 380 ze zm.).

³⁰ A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 1999, s. 192 i n.

winy być one ustalane na podstawie wszelkich informacji możliwych do uzyskania przez organ. Istotne jest to, że przy doręczaniu pierwszego pisma w sprawie organ powinien ustalić rzeczywisty adres strony. Umożliwienie stronie udziału w postępowaniu i obrona jej praw wymaga bowiem ustalenia jej rzeczywistego, a nie fikcyjnego adresu³¹. Dokumentacja sporządzona w tym zakresie, w szczególności jeśli podmiotem zobowiązanym jest funkcjonariusz Policji, powinna odzwierciedlać poczynione ustalenia zarówno w oparciu o sprawdzenie w dostępnych bazach danych i rejestrach (nie tylko w bazach KSIP i Osadzony, ale także baza PESEL, REGON, KRS etc.), a także zawierać informacje uzyskane na podstawie rozmów przeprowadzonych w drodze wywiadu posesyjnego z sąsiadami, rodziną czy administracją budynku. Informacje te powinny zatem wskazywać dane dotyczące aktualnego miejsca pobytu, miejsca pracy lub innego miejsca, gdzie można adresata zastać, a także dane pozwalające na ustalenie takiego miejsca (np. numer telefonu, nazwa pracodawcy itp.), albo też wskazywać na brak możliwości uzyskania takich danych, jak również brak wiedzy ze strony osób i podmiotów, do których organ zwracał się w tej sprawie.

Wybór miejsca doręczenia (tj. mieszkania, miejsca pracy lub innego miejsca, gdzie można zastać właściciela pojazdu) należy do organu. Bez ustalenia miejsca, w którym możliwe byłoby doręczenie przewidziane przez przepis art. 44 k.p.a., doręczenie zastępcze nie będzie mogło mieć zastosowania. Wyczerpanie wszelkich możliwości związanych z ustaleniem adresu mieszkania adresata, miejsca jego pracy oraz miejsca pobytu, gdzie można by było doręczyć mu powiadomienie, umożliwia skorzystanie z drogi przewidzianej w treści art. 34 § 1 k.p.a., tj. wyznaczenia dla niego przedstawiciela. Kodeks postępowania administracyjnego przewiduje obowiązek wystąpienia przez organ administracji do sądu w celu wyznaczenia przedstawiciela, gdy zajdzie potrzeba zapewnienia reprezentacji osoby nieobecnej. Wyznaczenie przez sąd przedstawiciela dla osoby nieobecnej, której przysługuje status strony w danym postępowaniu administracyjnym, następuje na podstawie art. 184 *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*³². Wystąpienie takie, w przypadku, gdy podmiotem który wydał dyspozycję usunięcia pojazdu był funkcjonariusz Policji, powinno nastąpić za pośrednictwem właściwego komendanta. Przykładem może tu być komendant miejski Policji, który, zgodnie z treścią art. 6a ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji*³³, jest organem właściwym w postępowaniu administracyjnym, w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Policji – jeżeli ustawy nie stanowią inaczej.

³¹ Wyrok NSA z dnia 3 czerwca 2008 r., sygn. II OSK 593/07, Legalis nr 160934.

³² Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 2082 ze zm.).

³³ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 355).

8. Uwagi końcowe

Nie sposób odnieść się do wszystkich aspektów procedury określonej w art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*, gdyż wymagałoby to znacznie szerszego studium tego zagadnienia. Niniejszy artykuł jest poświęcony wybranym elementom procedury usunięcia pojazdu z drogi, na podstawie art. 130a ustawy – *Prawo o ruchu drogowym*. Skoncentrowano uwagę na zagadnieniu związanym z wszczęciem tej procedury przez uprawnione podmioty oraz z umieszczeniem pojazdu na parkingu strzeżonym, wyznaczonym przez starostę. Omówiono także czynności, których wykonanie jest niezbędne dla wydania takiego pojazdu z parkingu, a w przypadku nieodebrania pojazdu wskazano na obowiązki starosty, związane z wystąpieniem do sądu z wnioskiem o orzeczenie przepadku pojazdu na rzecz powiatu.

Nie uwzględniono natomiast tej części procedury, która odnosi się *stricto* do czynności związanych z wykonaniem orzeczenia o przepadku pojazdu usuniętego z drogi i niedobranego w ustawowym terminie. Szczególną uwagę zwrócono na pojęcie „usunięcie pojazdu z drogi”. Wskazano także na różnicę pomiędzy tym pojęciem, a pojęciem „umieszczenie pojazdu na parkingu strzeżonym” oraz na brak ustawowej definicji obu tych sformułowań. Można to budzić wątpliwości co do zakresu znaczeniowego wymienionych pojęć. O ile bowiem treść przepisów wyznacza granicę początkową dla pojęcia „usunięcie pojazdu z drogi”, którą jest wydanie dyspozycji usunięcia pojazdu z drogi, o tyle brak jest takiego wskazania w odniesieniu do punktu w czasie, który kończy procedurę usunięcia pojazdu z drogi.

Jak wykazano, pojazd usunięty z drogi umieszcza się na parkingu strzeżonym, wyznaczonym przez starostę. Jak wynika z wykładni przepisów, sama czynność umieszczenia pojazdu na parkingu nie jest już „usunięciem pojazdu z drogi”. Żaden przepis nie określił jednak, co należy rozumieć pod pojęciem „umieszczenie pojazdu na parkingu”. Mogą zatem powstać wątpliwości, czy należy opowiedzieć się za szerszym rozumieniem jego znaczenia czy też jego znaczenie należy ograniczyć wyłącznie do czynności bezpośrednio związanych z umieszczeniem pojazdu na parkingu strzeżonym. Wątpliwości takie mogą mieć znaczenie kluczowe dla uprawnionego podmiotu, który podejmuje decyzję o odstąpieniu od usunięcia pojazdu z drogi. Należałoby zatem, *de lege ferenda*, zdefiniować przedmiotowe pojęcia i wyznaczyć wyraźną granicę pomiędzy tymi sformułowaniami. Podmiot podejmujący decyzję w warunkach terenowych nie może mieć bowiem wątpliwości, czy dany pojazd już został usunięty z drogi, czy też jego usuwanie nadal trwa, oraz jakie kryteria powinny być brane pod uwagę dla przyjęcia, że określona czynność została już zakończona lub trwa nadal.

Bibliografia

1. *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz.* (2016). red. M. Wierzbowski, A. Wiktorowska, Legalis.
2. Kotowski, W. (2011). *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, LEX nr 102651.
3. Politowicz, K., A. (2015). *Zakres związania starosty sądowym orzeczeniem przypadku na gruncie stosowania przepisu art. 130a ust. 10h ustawy – Prawo o ruchu drogowym*, Paragraf na Drodze, nr 6.
4. Politowicz, K., A. (2014). *Znaczenie prawidłowego ustalenia przesłanek fakultatywnego usunięcia pojazdu z drogi. Uwagi na tle art. 130a ust. 2 ustawy – Prawo o ruchu drogowym*, Paragraf na Drodze, nr 5.
5. Stefański, R., A. (2008). *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, LEX nr 37406.
6. Soboń, S. (2013). *Kodeks drogowy. Część I. Ustawa – Prawo o ruchu drogowym*, Warszawa.
7. Wolter, A., Ignatowicz, J., Stefaniuk, K. (1999). *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa.

* * *

Procedure of removing a vehicle from the road, following art. 130a of the *Law on Road Traffic*. Some aspects

Abstract

The article is devoted to some elements of the procedure of removing a vehicle from the road, included in article 130a of the *Law on Road Traffic*. It is focused on the issue of the initiation of this procedure by authorised entities and placing the vehicle in a guarded car park designated by the district governor. The author also discusses the measures necessary for the delivery of the vehicle from the parking lot, and in the case of failure to collect the vehicle indicates the duties of the district governor to the court for the confiscation of the vehicle for the benefit of the county. The procedure related strictly to the execution of the confiscation of the vehicle removed from the road and not collected within the statutory period is not discussed. This is because the aim of the article is a detailed discussion of the issues directly related to the procedure with vehicles qualified for the removal from the road by authorised entities, placing them in a guarded car park and measures that must be taken in this procedure by the vehicle owner or other authorised persons. Particular attention is paid to the concept of “removing the vehicle from the road”. The difference between this concept and the concept of “placing the vehicle in a guarded parking lot” is also highlighted as well as the lack of legal definition of both formulations.

Key words

Police, removing a vehicle from the road, relocation of a vehicle, authorisation to relocate a vehicle, placing a vehicle in a car park.